

TRINAJSET

Sred rabotnicite-francuzi byrzo se razchulo kak Jegulja opravil Bernar Bjufe. Kak go e postavil na mjestoto mu! Zatova na drugija den go pokanili "na chasha cherveno". Izobshto avtoritetyt mu tvrde porasnal i poveche ne mu govoreli, che otnema hljaba na tehnite synarodnici.

No Bjufe se vyrnal sled dva dni.

Neshto izglezhda go privlichalo kym tova vlazhno polumracho maze: plyhovete ot Ada vyrsheli svojata rabota. Iskal oshte vednyzh da proveril, dali ne se e izlygal, zatova zavel i svoja impresario Etien Solanzh, za da vidi tozi mrachen balkanski Sizif, kojto druzhi s plyhovete i predricha skoroshnija kraj na sveta.

Jegulja, syvsem kato che li nishto ne se e sluchilo, i tozi pyt si shljalfal kamyka. Mazeto vonjalo na pot i pjasyk. I plyhovete bili tuk: gledali ot stenite s plyhskite si ochichki mychenichestvoto na svoja tvorec.

- *Voilà!*- kazal na Solanzh - *C'est ça!*

Ne, ne se bil izlygal! Naistina v tova maze sred myki se razhdalo neshto. Tam se zachevalo vseobshtoto neshtastie na tozi svjat. Negovoto razlagane, negovata bolest i gnilotata na vselenata, s kojato e obkryzhen. I vsichko tova bilo razkazano s detskata usmivka na njakogo, kojto ne se plashi ot nishto. Syzdateljat na tezi plyhove se hilel v liceto na sydbata si.

Bernar Bjufe vednaga usetil tova. Oshte poveche, che veche otdavna bil ot drugata strana na barikadata, zavinagi rob

na maniera, ot kojto ne mu pozvoljavali da se izmykne - nito Solanzh - tozi syshtijat, nito luksoznija zhivot vyrhu tezi bedni, bezbroj upotrebjavani i vizhdani opticheski vertikalni.

"Nashite glavni kupuvachi sa amerikanskite kolekcioni - govorel Solanzh, - te ne iskat eksperimenti, a kartini, koito vednaga shte poznajat, che sa tvoji, dori i ot dvesta metra! I na tymno, choveche! Te vlagat v tjah svoite kyrvavi dolari i gi vlagat dotogava, dokato te dyrzhim na povyrhnostta, a tova veche e moja rabota..."

"Iztyrkah se ot upotreba - mislel si Bjufe, gledajki plyhovete, - no eto prjasno meso za tozi kartinojad. Njama da izteche mnogo voda v Sena, a Solanzh shte napravi i ot nego konfekcija, bokluk. I malkijat Sizif na tuj otgore shte mu byde priznatelen do grob za tova."

Ot druga strana Jegulja omeknal: vidjal, che neshtata stavat po-seriozni - plyhovete pochnali sami da si propravjat pyt kym uspeha, grizejki s rezcite si presitenata kozha na tezi iztyncheni francuzcheta. Prekysnal shljafaneto na kamyka i domyknal pet bloka, izduti ot risunki.

Etien Solanzh, estestveno, ne izrazil nikakvo vyodushevlenie. Po-skoro izglezhdalo, che cjalata тази rabota izobshto ne go interesuva i che izdyrzha samo zaradi Bjufe. Razglezhdal mylchalivo list po list, mislejki si, che Gospod-Bog e spravedliv i nepredskazuem; che geniite i hubavite momicheta se razhdat navsjakyde, dori i na Balkanite, v Syrbija, za kojato negovijat bashta mu razkazval kato za divashka i vojnishka strana. Pazel se da pokazhe radostta si, che hudozhnicheskij kysmet ne go ostavja i na shejset godini, kogato kolegite mu ili se ottegljat sled uspeha v kyshtite si iz Provansa, ili izbjagvat riska, izlagajki samo provereni imena. Eto, sluchajat mu podnasja v rycete edin chist genij, i to genij, kojto dnes mozhe da se kupi na bezcenica, za malko drebno, i da se obvyrzhe s

edin stabilen dogovor, che da se doi ot nego talant i pari, dokato na horata ne im vtrysne ot naludnichavite mu plyhove. Estestveno, sreshtal bil chesto talantlivi hudozhnici, no za тази rabota ne e vazhno da bydesh talantliv, a dostatychno lud i da izdyrzhish cjal zhivot, grizejki bojata. A tozi e imenno takyv, ochevidno. Eto chovekyt, kojto shte mazhe maslo po hljaba na vnuchetata mu Pier i ZHorzhzet!

- Znaete li kakvo? - kazal sled vsichko na Jegulja. - Vie nesymmeno imate izvesten talant, no vsichko tova e oshte dosta nezrjalo i surovo. Vie, estestveno, znaete, che risunkite malko se tyrsjat na pazara, shte mozhetе li tezi neshtica da gi izpylnite s maslo? Poznavate li izobshto tehnikata na risuvane s maslo?

Da. Jegulja kazal, che poznavate tehnikata na risuvane s maslo, no, dobavil, risunkata e osnova na vsichko, a toj lesno shtjal da ja povtori, ako trjabva, i na stena, v beton ili v testo, vse edno. SHTjal da ja izdylbae s nokti v goresht asfalt! A s maslo ne risoval samo zatova, che risuvaneto po tozi nachin iziskvalo izvesten komfort. Atelie, dostatychno prostranstvo i mnogo poveche pari za material. Risunki e vyzmozhno da se pravjat navsjakyde: po chakalnite, naprimer. Na ulicata. Naj-goljama chast ot tezi risunki toj pravel lezheshkom v krevata, zavrit eto dotuk, s odejalo, prez dylgite belgradski zimi, kogato njamal s kakvo da se otopljava. Skicite, estestveno, nahvyrljal po reka Sava, iz starite napusnati korabi. A shto se otnasja do trajnostta na risunkata ili masloto, na tova ili onova, gospodinyt sam naj-dobre znael kolko trajni sa piramidite i che pjasykyt edin den prosto gi razjal i zatrupal. Trajna bila samo smyrтта, kazal i mu se izhilil v liceto.

- *Bon!*- kazal Etien Solanzh, sled kato stanal ot stola. - SHTe vidja kakvo moga da napravja za Vas.

Jegulja prodylzhil da shljafa litografskija kamyk za mosju SHarl i sledvashtata sedmica, no na vsichko v

rabotilnicata bilo jasno, che stava neshto izkljuchitelno, sled kato izpratili s pogledi Bjufe i gospodin Solanzh, koito na izlizane ot mazeto zhivo zhestikulirali.

Mosju SHarl smenil na drugija den krushkata ot 25 sveshti v mazeto s nova, mnogo po-silna. Pochnal da naricha Jegulja "*Mon cher ami, Kvizhik!*"

Prez sledvashtata sedmica gospodin Solanzh zavel na vecherja Jegulja i Mima zaedno. JAli v restoranta na hotel "Krijon", obkryzheni ot kelneri, koito ne mozheli da se nachudjat na tova, che mladijat gospodin pie koka-kola s ribata. Dosta stranno, nali?

- *S'il vous plaît, vendange du 1947* - kazal Jegulja.

- *Pardon, Monsieur?*

- *Coca-cola, bien sûr!*

Za predjastie Jegulja si porychal ruska salata. Kelnerite se usmihnali, kogato kazal:

- *S'il vous plaît une salade soviétique...*

- *Charmant!*- vyzkliknal vyzhiteno *mâitre d'hôtel*.

Mima sledvala po petite svoja iziskan domakin v poznavacheskata mu razhodka prez vinata i godinite na rekoltata. Na Solanzh izobshto ne bilo jasno kak tozi izostaven nehranimajko, negovijat bydesht systezatelen kon, nameril takova cenno momiche. Naj-mnogo go smajvala Miminata svezhest i zatova j kazal:

- Vizhda se, skypa, che cjal zhivot ste jali prjasna hrana! Nashite momicheta se hranjat s meso, koeto dylgo vreme e bilo zamrazeno. Te sa bledi i anemichni, sjakash gi otglezhdad v hladilnici... Amerikanskijat nachin na zhivot napylny shte ni unishtozhi! No Vashata kozha!...

Mima тази vecher bila blestjashta.

Starijat Solanzh se naslazedaval na nejnata mladost, bez da izpuska iz ochi Jegulja, kojto pravel malki plyhcheta s vosyka, pokapal ot sveshtite. Napravit shest cherveni plyha.

Predlozhil im da gi otkara do kvartirata, no te otkazali. Prodylzhili da se shturat po kejovete kraj rekata.

Tazi nosht Mima se opitala da ubie Jegulja s jutija. Zapokitila ja kym glavata mu i go halosala v slepoochieto. Jegulja i dnes nosi tozi beleg.

Zapochnalo ot tova, che Jegulja poludjal ot ljubov kym samija sebe si.

Znael, che vse njakoga shte uspee, no dori i sam ne se nadjava na tazi filmova skorost. Kolko nashi hudozhnici predi nego sa uspeli da zavladejat Parizh? Prochutijat Uzelac dnes e skromen iljustrator na pornografski izdaniya. Iljustrira markiz djo Sad i se obzalaga, che umee naj-dobre da narisuva zhenski zadnik. Hudozhnikyt na zhenski dupeta "maestro JUzelak!" Negovijat naj-goljam konkurent ot Belgradskata hudozhstvena akademija, njakoj si Fedja, kojto syshto taka pristignal v Parizh s blokove, prepyneni s risunki, zavyrshil kato artist v kabareto "Joli Fleur". Objavjavat, che risuva naj-byrzo v sveta. Izliza maskiran kato Rembrand i pravi portreti na gostite, dokato personalyt postavja trapeca za sledvashtija nomer. Dnes toj e edna mizerna pauza ! A v Belgrad go schitali za genij i mu predskazvali goljamo bydeshte. Bydeshte - lajna!

Vsichki ostanali poveche ili po-malko se uplashili ot glada i neizvestnostta i zatova se vyrnali v Belgrad. ZHivejat ot tova, che si spomnjat slavnite parizhki dni. Dosazhdat na studentite s uzh prijatelstvoto si s Dzhakometi i Sutin. Nikoj ot tjah dori ne e vidjal otblizo gospodin Solanzh, a kamo li da e bil s nego na vecherja v "Krijon"!

Mima si pravela planove: shte se preseli izvyn Parizh, v kyshtata, obeshtana im ot gospodin Solanzh, shte pravi ludi

priemi za synarodnici i francuzi, shte mogat da idvat vsichki! ZHivot! SHTe si kupi bjala dvumestna kola i shte kara, natisnala klakson, iz svoja kraj, za da ja vidjat vsichki onezi nishtozhestva ot Senjak. Predi tova shte kara bavno po Knez Mihajlova, po obed; vsichki shte otkachat ot zavist!

No Jegulja mylchal.

Mozhe bi e po-dobre da j kazhe vsichko vednaga, otkolkoto sled tova, kogato shte e kysno. Toj njama ni naj-malko namerenie da zhivee s neja.

- Koj e govorel za brak? - vyzroptala Mima. - Boli me dupeto za brak...

Da ne e esnafka!

Jegulja njamal pred vid samo brak, a izobshto zhivot s neja. Vsichki nashi hudozhnici bili opropasteni ot zheni. ZHenite bili gi dyrzheli pod chehyl. Nikoj ne mozhel da opropasti hudozhnika taka, kakto sobstvenata mu zhenata. Neka Mima znae tova! Zashtoto hudozhnicite ne bili ot tozi svjat, ta zatova zhenite im se grizheli za zhivota: plashtali im naema, gotveli im, razhdali i vyzpitavali decata, osigurjavali im vreme za risuvane... I togava se pochvalo! Te dyrzheli parite, te reshavali vsichko! A hudozhnikyt se prevryshtal vse poveche v domashno zhivotno, koeto snasja kartini, kakto kvachkata snasja jajca. Dokato mozheli da shibat, neshtata njakak si se opravjali, no kogato poveche ne im staval, zhenite im syvsem pobesnjavali: obizhdali gi v sobstvenata im kyshta, pred gostite. Vyv vseki prijatel vizhdali samo njakoj, kojto iska bezplatno da gepi kartina. A ako uznaeli, che na bednite hudozhnici vse oshte mozhelo da im stane ot njakoja druga zhenata, stavali revnivi kato kuchki i samo razgonvali modelite. ZHenite na hudozhnicite bili glavnite vinovnici za provala na svoite sypruzi. Nakraja te ne risuvat kato njakoga i vsichko svyrshva. Kojto e hityr i uspee da nadigrave zhenata v zanajata si, toj shtjal da stigne daleche. A

decata? Decata bili napravo gadost! Izobshto, trjabvalo da se razgoni familijata. Tezi avantadzhii, hraneni kato paraziti ot bashtinija im talant! Da videla samo starija Pikaso: ta toj izobshto ne bil znael kolko zheni i kolko deca bil imal... Jegulja si znael rabotata. Toj njamalo da se mine. Ne, Mademoiselle! Mozhe bi Mima si mislela, che toj ne bil prozrjal namerenijata na onja skapan Solanzh, kojto smjatal da go doi do kraja na zhivota mu? Nego, Jegulja? Ne se bil rodil tozi, kojto da go prekara. Solanzh shtjal da mu posluzhi samo dotogava, dokato ne se utvyrdjal s plyhovete na amerikanskija pazar, a togava *adieu, cher ami!* Da se ebe! No shto se otnasjalo do shibaneto, *merci*, toj vinagi bil gotov za njakoj izstrel, ako potrjabvalo. Za drugo, estestveno, da ne si pravela ustata! Na tova mjasto toj i Mima trjabvalo da se razdeljat. Vseki po pytja si. Pred Jegulja stojala ogromna rabota. SHTjal da im pokazhe na onezi frenski pedali kak se risuvat myda. Myda. Myda. Myda. Myda. Dali bila vizhdala tezi myda? Plyhovete mu shteli da prepluvat goljamata bara i shteli da izkljopat mangizite na glupavite janki. SHTjal da gi puska ot ateliето si i te, taka dresirani, shteli da se vryshtat, pluvajki prez okeana, s mangizite v chovkata.

Togava Mima hvyrlila jutijata i taka se razdelili.

Posreshtnala zorata iz pustite ulici. Njakoj ja zavel rano sutrinta v *Les Halles* na luchena chorba. Prostitutkite podozritelno ja gledali kato neloyalna konkurencija. Na drugija den se hvanala na rabota da se grizhi za frenski bebета v syvsem druga chast na Parizh, blizo do Bulonskija les, no sled dva dena se nashibala ot otchajanie s hazjaina si i zatova poveche ne mozhela da ostane v тази kyshta. Smenila semejstvoto, no j bilo naj-mnogo zhal za decata, s koito se zapoznala. Decata bili fenomenalni, a roditelite - napravo bokluk. Nakraja Mima se razboljala i mislela, che shte umre. Spasili ja dve jugoslavski studentki, pri koito lezhala dva meseca. Sled tova bila

zaprilichala na sobstvenata si sjanka i sobstvenite j pantaloni tancuvali okolo talijata.

Vednyzh, dosta sled tova, minavajki po SHanz'Elize, vidjala kupchina parkirani limuzini pred galerijata na Etien Solanzh. Vyv vitrinata stojala samo edna kartina i samo edna дума:

KVIZHIK

i plyhyt Archibald ot koraba "Deligrad"
Izlozhbata otkril jugoslavskijat poslanik.